

29

II/2020

МУЗИКОЛОГИЈА
USICOLOGY

Етномузиколог
Владимир Р. Ћорђевић

Ethnomusicologist
Vladimir R. Ćorđević

Часопис МУЗИКОЛОШКОГ ИНСТИТУТА САНУ
Journal of THE INSTITUTE OF MUSICOLOGY SASA

Музикологија

Часопис Музиколошког института САНУ

Musicology

Journal of the Institute of Musicology SASA

~

29 (II/2020)

~

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК / EDITOR-IN-CHIEF

Александар Васић / Aleksandar Vasić

РЕДАКЦИЈА / EDITORIAL BOARD

Ивана Васић, Јелена Јовановић, Данка Лајић Михајловић, Ивана Медић, Биљана Милановић,
Весна Пено, Катарина Томашевић /

Ivana Vesić, Jelena Jovanović, Danka Lajić Mihajlović, Ivana Medić, Biljana Milanović, Vesna Peno,
Katarina Tomašević

СЕКРЕТАР РЕДАКЦИЈЕ / EDITORIAL ASSISTANT

Милош Браловић / Miloš Bralović

МЕЂУНАРОДНИ УРЕЂИВАЧКИ САВЕТ / INTERNATIONAL EDITORIAL COUNCIL

Светислав Божић (САНУ), Џим Семсон (Лондон), Алберт ван дер Схоут (Амстердам), Јармила
Габријелова (Праг), Разија Султанова (Лондон), Денис Колинс (Квинсленд), Сванибор Петан
(Љубљана), Здравко Блажековић (Њујорк), Дејв Вилсон (Велингтон), Данијела Ш. Берд
(Кардиф) / Svetislav Božić (SASA), Jim Samson (London), Albert van der Schoot (Amsterdam),
Jarmila Gabrijelova (Prague), Razia Sultanova (Cambridge), Denis Collins (Queensland), Svanibor
Pettan (Ljubljana), Zdravko Blažeković (New York), Dave Wilson (Wellington), Danijela S. Beard
(Cardiff)

Музикологија је рецензирани научни часопис у издању Музиколошког института САНУ. Посвећен је проучавању музике као естетског, културног, историјског и друштвеног феномена и примарно усмерен на музиколошка и етномузиколошка истраживања. Редакција такође прихвата интердисциплинарне радове у чијем је фокусу музика. Часопис излази два пута годишње. Упутства за ауторе се могу преузети овде: <http://www.doiserbia.nb.rs/journal.aspx?issn=1450-9814&pg=instructionsforauthors>

Musicology is a peer-reviewed journal published by the Institute of Musicology SASA (Belgrade). It is dedicated to the research of music as an aesthetical, cultural, historical and social phenomenon and primarily focused on musicological and ethnomusicological research. Editorial board also welcomes music-centred interdisciplinary research. The journal is published semiannually. Instructions for authors can be found on the following address: <http://www.doiserbia.nb.rs/journal.aspx?issn=1450-9814&pg=instructionsforauthors>

ISSN 1450-9814

eISSN 2406-0976

UDK 78(05)

БЕОГРАД 2020.

BELGRADE 2020

Одрицање од одговорности / Disclaimer

Садржај објављених текстова одражава искључиво ставове њихових аутора. Уредник и редакција не носе одговорност за тачност изнетих података. Електронске адресе и линкови су тачни у тренутку објављивања ове свеске. Уредник и редакција не одговарају за трајност, тачност и прикладност линкованог садржаја. /

The content of published articles reflects only the individual authors' opinions, and not those of the editor and the editorial board. Responsibility for the information and views expressed in the articles therein lies entirely with the author(s). Electronic addresses and links are correct at the moment of the publication of this volume. The editor and the editorial board are not responsible for the persistence or accuracy of urls for external or third-party websites referred, and do not guarantee that any content on such websites is, or will remain, accurate and appropriate.

ПРЕВОДИОЦИ / TRANSLATORS

Ивана Медић, Александар Васић, Милош Браловић /
Ivana Medić, Aleksandar Vasić, Miloš Bralović

ЛЕКТОР ЗА ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК / ENGLISH-LANGUAGE EDITING

Ивана Медић / Ivana Medić

ЛЕКТОРИ ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК / SERBIAN-LANGUAGE EDITING

Јелена Јанковић-Бегуш, Александар Васић / Jelena Janković-Beguš, Aleksandar Vasić

КОРЕКТУРА / PROOFREADING

Милош Браловић, Александар Васић / Miloš Bralović, Aleksandar Vasić

ДИЗАЈН И ТЕХНИЧКА ОБРАДА / DESIGN & PREPRESS

Милан Шупут, Бојана Радовановић / Milan Šuput, Bojana Radovanović

ШТАМПА / PRINTED BY

Скрипта Интернационал, Београд / Scripta Internacional, Belgrade

Часопис је индексан на <http://doiserbia.nb.rs/>, <http://www.komunikacija.org.rs> и у међународној бази ProQuest. /

The journal is indexed in <http://doiserbia.nb.rs/>, <http://www.komunikacija.org.rs> and in the international database ProQuest.

Објављивање часописа финансијски је помогло Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије / The publication of this volume was supported by the Ministry of Education, Science and Technological Development of the Republic of Serbia

САДРЖАЈ / CONTENTS

РЕЧ УРЕДНИКА / EDITOR'S FOREWORD
9–12

ТЕМА БРОЈА / THE MAIN THEME
ЕТНОМУЗИКОЛОГ ВЛАДИМИР Р. ЂОРЂЕВИЋ /
ETHNOMUSICOLOGIST VLADIMIR R. ĐORĐEVIĆ

Sanja Radinović i Dimitrije O. Golemović
VLADIMIR R. ĐORĐEVIĆ'S CONTRIBUTION TO SERBIAN MUSICAL
FOLKLORISTICS

Сања Радиновић и Димитрије О. Големовић
ДОПРИНОС ВЛАДИМИРА Р. ЂОРЂЕВИЋА СРПСКОЈ МУЗИЧКОЈ
ФОКЛОРИСТИЦИ
15–33

Mirjana Zakić
VLADIMIR R. ĐORĐEVIĆ'S CONTRIBUTION TO THE DEVELOPMENT OF
ETHNOORGANOLOGY
Мирјана Закић
ДОПРИНОС ВЛАДИМИРА Р. ЂОРЂЕВИЋА РАЗВОЈУ ЕТНООРГАНОЛОГИЈЕ
35–49

Sanja Ranković
VLADIMIR R. ĐORĐEVIĆ'S CONTRIBUTION TO THE TRANSCRIPTION OF
VOCAL PRACTICES
Сања Ранковић
ДОПРИНОС ВЛАДИМИРА Р. ЂОРЂЕВИЋА ТРАНСКРИПЦИЈИ ВОКАЛНЕ
ПРАКСЕ
51–69

Velibor Prelić

VLADIMIR R. ĐORĐEVIĆ IN THE NATIONAL LIBRARY OF SERBIA

Велибор Прелић

ВЛАДИМИР Р. ЂОРЂЕВИЋ У НАРОДНОЈ БИБЛИОТЕЦИ СРБИЈЕ

69–82

VARIA

Roderick Charles Lawford

“PERVERTING THE TASETE OF PEOPLE”: LĂUTARI AND THE BALKAN
QUESTION IN ROMANIA

Родерик Чарлс Лофорг

„ИЗВИТОПЕРЕЊЕ УКУСА ЉУДИ“: LĂUTARI И БАЛКАНСКО ПИТАЊЕ У
РУМУНИЈИ

85–120

Aleksandar Vasić

THE MAGAZINE „SLAVENSKA MUZIKA“ (1939–1941) IN THE HISTORY OF
SERBIAN MUSIC PERIODICALS

Александар Васић

ЧАСОПИС „СЛАВЕНСКА МУЗИКА“ (1939–1941) У ИСТОРИЈИ СРПСКЕ
МУЗИЧКЕ ПЕРИОДИКЕ

121–147

Uroš Ćemalović

CREATIVITY AND OWNERSHIP – PROTECTING OF RIGHTS IN MUSICAL
WORKS IN THE EUROPEAN UNION FROM DIGITIZATION TO ARTIFICIAL
INTELLIGENCE

Урош Ђемаловић

КРЕАТИВНОСТ И ВЛАСНИШТВО – ЗАШТИТА АУТОРСКИХ ПРАВА ЗА
МУЗИЧКА ДЕЛА У ЕВРОПСКОЈ УНИЈИ ОД ДИГИТАЛИЗАЦИЈЕ ДО ВЕШТАЧКЕ
ИНТЕЛИГЕНЦИЈЕ

149–162

НАУЧНА КРИТИКА И ПОЛЕМИКА / SCIENTIFIC REVIEWS AND
POLEMICS

Тайјана Субојин-Голубовић

ВЕСНА САРА ПЕНО, КЊИГА ИЗ КОЈЕ СЕ ПОЈЕ. ПОЈАЧКИ ЗБОРНИЦИ У
ВИЗАНТИЈСКОМ И СРПСКОМ МУЗИЧКОМ НАСЛЕЂУ,
БЕОГРАД, МУЗИКОЛОШКИ ИНСТИТУТ САНУ, 2019.

ISBN 978-86-80639-49-9

165–169

Маријана Кокановић Марковић

НАТАША МАРЈАНОВИЋ, МУЗИКА У ЖИВОТУ СРБА У 19. ВЕКУ. ИЗ
МЕМОАРСКЕ РИЗНИЦЕ, НОВИ САД, МАТИЦА СРПСКА,
БЕОГРАД, МУЗИКОЛОШКИ ИНСТИТУТ САНУ, 2019.

ISBN 978-86-7946-275-6

171–174

Мелија Милин

IVANA MEDIĆ, ТЕОРИЈА И ПРАКСА GESAMTKUNSTWERKA У XX I XXI VEKU.
OPERSKI CIKLUS SVETLOST / LICHT KARLHAJNSA ŠTOKHAUZENA,
БЕОГРАД, МУЗИКОЛОШКИ ИНСТИТУТ САНУ, 2019.

ISBN 978-86-80639-33-8

175–178

Ивана Медућ

MIRJANA ŽIVKOVIĆ I IVICA PETKOVIĆ, HARMONIJA NA DIRKAMA,
БЕОГРАД, КРЕАТИВНИ СЕНТАР, 2019.

ISBN 979-0-802019-05-8

179–180

Јелена Јовановић

ВЛАДИМИР Р. ЂОРЂЕВИЋ У ОГЛЕДАЛУ ВРЕМЕНА: БАШТИНА, ЗВУК,
МИСАО, РЕЧ, СЛИКА, ТРАЈАЊЕ. СВЕЧАНА АКАДЕМИЈА ПОВОДОМ
150-ГОДИШЊИЦЕ РОЂЕЊА. БЕОГРАД, НАРОДНА БИБЛИОТЕКА СРБИЈЕ И
КАТЕДРА ЗА ЕТНОМУЗИКОЛОГИЈУ ФМУ, 2. ДЕЦЕМБАР 2019.

181–185

IN MEMORIAM

Мелија Милин

ЈЕЛЕНА МИЛОЈКОВИЋ ЂУРИЋ
(БЕОГРАД, 2. ДЕЦЕМБАР 1931 – КОЛЕЏ СТЕЈШОН, ТЕКСАС, 22. ЈУН 2019)
189–192

Надежда Мосусова

ЕЛЕНА ГОРДИНА
(МОСКВА, 9. ФЕБРУАР 1939 – МОСКВА, 10. ДЕЦЕМБАР 2019)
193–197

Јелена Михајловић Марковић

МИРЈАНА ЖИВКОВИЋ
(СПЛИТ, 3. МАЈ 1935 – БЕОГРАД 26. АПРИЛ 2020)
199–205

Најша Марјановић

ДИМИТРИЈЕ СТЕФАНОВИЋ
(ПАНЧЕВО, 25. НОВЕМБАР 1929 – БЕОГРАД 1. АВГУСТ 2020)
207–211

ДИМИТРИЈЕ СТЕФАНОВИЋ
(ПАНЧЕВО, 25. НОВЕМБАР 1929 – БЕОГРАД, 1. АВГУСТ 2020)

Љубав све ѝреवासходи.
Деспот Стефан Лазаревић

Мисао о богонадахнутој љубави, какву је у песничкој посланици *Слово љубве* описао деспот Стефан Лазаревић, требало би да буде уткана у сваки сегмент живота, као основ и мерило свих наших стремљења. Тако је свом окружењу, нарочито младима, у многим приликама поручивао академик Димитрије Стефановић. О сили те дубоке, снажне емоције, надахнућа, али и опредељења, сведочи читав живот ове изузетне личности.

Праву просветитељску мисију Димитрије Стефановић вршио је као музиколог, истраживач, педагог, црквени музичар, појац и хорски диригент. Његов препознатљиви ентузијазам и полет, богато знање и искуство, ширина погледа и безусловно добра воља представљали су јединствен подстицај појединцима и *spiritus movens* сваког колектива с којим је био у професионалној или неформалној комуникацији. Његова музичка и духовна искуства била су нераскидивно повезана. Музиколошка трагања за историјским чињеницама и звуком старих времена, неговање црквенопојачке праксе у редовном, преданом учешћу у литургијском животу, имали су утемељење у љубави према сопственом културном и духовно-уметничком наслеђу.

Димитрије Стефановић је рођен у Панчеву 25. новембра 1929. године. Његов отац, Иван Стефановић, богати гвожђарски трговац, сурово је страдао након ослобођења Београда (1944). Мајка Милеса, рођена Ђурчин, у породици је подстицала усмерење ка сфери духовности. Прва, дечачка искуства у богослужбеном животу Цркве везују га за Храм Успења Пресвете Богородице у Панчеву.

Основну школу и гимназију завршио је у Панчеву, а дипломирао на Филозофском факултету у Београду, на Групи за енглески језик и књижевност Одсека за германистику (1955) и на Музичкој академији у Београду, на Одсеку за историју музике (1956). Већ 1958. постао је асистент Музиколошког института САНУ. Жеља за истраживањем византијске, старе словенске и, посебно, српске црквене музике, подстакла га је да пронађе могућност за упис на постдипломске студије. После непуне деценије, резултати његовог научноистраживачког рада постаће основа за даља проучавања српске црквене музичке прошлости.

Стручно усавршавање на Универзитету у Оксфорду и вишегодишњи боравак у Енглеској кључно су утицали на његов живот и рад. Први боравак, као стипендиста колеџа Линколн (1958–1960), провео је учећи од угледних професора, композитора и музиколога Егона Велеса (Egon Wellesz) и класичног филолога Хенрија Џ. В. Тилијарда (Henry Julius Wetenhall Tyl-liard), уз које је овладао техникама транскрипције средњовековних неумских рукописа у савремено нотно писмо и одбранио магистарски рад. Током

другог боравка у Оксфорду (1964–1967) радио је на докторској дисертацији *Традиција сѣихирарских рукописа*. У том раду су спроведене упоредне анализе византијских музичких рукописа из периода XI–XIV века и најстаријих словенских, руских музичких рукописа из XIII века. Већ тада је на Универзитету држао и предавања о византијској и старој словенској музици. Током академске 1970/1971. у Оксфорду је поново боравио као предавач и млађи научни сарадник колеџа Линколн. У тој, вишеструко подстицајној средини, окружен врхунским стручњацима сродних научних области, људима различитих професионалних, као и верских, конфесионалних опредељења, кроз разноврсне токове свакодневице упијао је свест о значају и лепоти прихватања и разумевања различитости, отворености према другима, упознавања страних култура и традиција.

Транскрибовањем старих неумских рукописа, непосредна сазнања о почецима српске музичке историје померио је из деветнаестог у петнаести век. Од кључног значаја била је његова истраживачка радозналост и интересовање за снимке које је Коста Манојловић готово пророчки сачинио 1937. године у Народној библиотеци у Београду. Тада је од пропадања спасен драгоцен историјски извор, који је изгорео у бомбардовању Београда 6. априла 1941. године. С новим, стручним знањима, из тог ћирилског рукописа с почетка XV века Димитрије Стефановић је ишчитао касновизантијске неумске записе, праћене текстовима на старословенском и грчком језику. У савремено нотно писмо преведено је „твореније“ кир Стефана, до тада непознатог средњовековног „доместика“, који у историју српске музике бива уписан као један од првих српских композитора. Из рукописа писаних крајем XIV и у XV веку растумачени су потом и записи још двојице црквених музичара српског порекла – јеромонаха Исаије и Николе Србина. Све сачињене транскрипције објављене су у књизи *Сѣара српска музика* (1975).

Древне музичке рукописе проучавао је у Бодлејанској библиотеци у Оксфорду, библиотеци Британског музеја у Лондону, Националној библиотеци у Паризу, Краљевској библиотеци у Хагу, у Институту *Monumenta Musicae Byzantine* у Копенхагену, универзитетским библиотекама у Минхену, Берлину, Гетингену и Болфенбителу, у Ватикану, Атини, Москви. Посебно се посветио проучавању хиландарских неумских рукописа из XVIII и XIX века – током пуне три деценије приликом одлазака у манастир Хиландар, као и током студијског боравка у Хиландарској библиотеци у Охају (САД) 1986. године. Из редовних одлазака на Свету Гору и многобројних разговора с хиландарским монахом Митрофаном произашла је и књига *Духовни разговори са хиландарским монасима. Успомена на оца Мийрофана* (2004).

Као истраживач и као активни извођач, појак и диригент, старао се о очувању традиционалног српског народног црквеног појања. Студије и предавања о *карловачком појању* заснивао је на увиду у архивску грађу и изворе, као и на богатом искуству из живе појачке праксе. Гајио је велику љубав према химнографији и црквенословенском, језику богослужења, као нераскидивом делу наше културноисторијске црквене традиције. Имао је привилегију да појање учи и од врсног појца и мелографа Лазара Лере, карловачког и сомборског

ђака, ученика Душана Котура и Радивоја Бикара, који је после Другог светског рата био хонорарни сарадник Музиколошког института. Приредио је и објавио фототипска издања *Србљак* (1970), *Триод* (1973) и *Пенџикосџар* (1973), из богате рукописне заоставштине Бранка Цвејића, једног од најплоднијих мелографа српског појања у XX веку.

Низ песама традиционалног српског појања снимио је у оквиру теренских истраживања, у великом броју цркава и манастира у Србији, Далмацији, међу Србима у Мађарској и Румунији, као и у Хиландару. Јединствен фонд звучних докумената, данас похрањен у Фоноархиву Музиколошког института САНУ, остаје као значајно сведочанство о том сегменту нашег духовног, нематеријалног културног наслеђа.

Студије на српском, енглеском, немачком, француском и руском језику (више од две стотине текстова) објављивао је у зборницима и часописима из области музикологије, византологије, историје уметности, црквене историје и богословља. Био је рецензент и приређивач низа музиколошких монографија и зборника радова с националних и међународних научних скупова.

Учествовао је на многобројним домаћим и међународним музиколошким и византолошким конгресима, научним скуповима и семинарима у Оксфорду, Салцбургу, Грацу, Гротаферати, Братислави, Букурешту, Софији, Венецији, Охриду, Бидгошћу, Марктобердорфу, ХанOVERу, Турку, Москви, Кијеву.

Циклусе предавања и семинаре о различитим видовима византијске и старе словенске, посебно српске музике, одржао је у многим градовима некадашње Југославије, на Катедри за музикологију Универзитета у Љубљани, у Немачкој, у музиколошким институтима у Цириху и Копенхагену, на Музичкој академији у Будимпешти, на универзитетима у Принстону и Вирџинији (САД). Као представник Српске православне цркве, учествовао је на међународним семинарима у Букурешту, Берлину, одржао многобројна предавања у црквама и на универзитетима у САД (Чикаго, Либертивил, Милвоки).

Неговању музичког наслеђа којим се бавио у оквиру научноистраживачког рада био је посвећен и као хорски диригент. Дириговао је Панчевачким српским црквеним певачким друштвом (од 1950. године), хором Првог београдског певачког друштва (1969) и хором Богословије „Свети Сава“ у Београду. Био је активан као асистент диригента београдског Академског хора „Бранко Крсмановић“ (1951–1958), с којим је био на турнеји у Кини (1957). Водио је хор „Београдски мадригалисти“ (1961–1964).

По повратку из Оксфорда 1967. године, са жељом да озвучи новооткривени свет српске средњовековне црквене музике, окупио је групу студената различитих профила, којој је у неформалним окупљањима преносио своја искуства о истраживањима ране византијске музике, о основама богословља и литургије. Из те групе убрзо је израстао женски ансамбл са солистом, протођаконом Владом Микићем, а крајем седамдесетих година и мешовити Студијски хор Музиколошког института САНУ. У доба неповољно за јавно представљање црквене, посебно православне музике, Хор је од оснивања неговао специфичан репертоар литургијских песама различитих традиција. Извођени су древни црквени напеви на основу транскрипција из грчких,

српских и руских, али и латинских средњовековних музичких рукописа, као и дела раног руског црквеног вишегласја. Мешовити хор је изводио и репертоар новије српске, руске и бугарске хорске црквене музике XIX и XX века, па и примере глагољашког певања с далматинских острва. На репертоару Хора била су и дела српске световне музике. Међу важним сведочанствима о раду ансамбла остала су драгоцене звучна издања *Сѣјара срѣско ѿјање. Транскрипције неумских зайиса од XV до XIX века* (1971), *Сѣјара духовна музика* (1980), *Срѣско ѿјање* (1998), као и два телевизијска снимка.

Хор је наступао на концертима, често у оквиру музиколошких конференција и фестивала, у градовима Југославије и на европским турнејама, а деведесетих година прошлог века на црквеним свечаностима и богослужењима у земљи и у дијаспори. Међу земљама у којима се ансамбл представио биле су Енглеска, Немачка, Италија, Грчка, Швајцарска, Француска, Аустрија, Пољска, Хрватска, Црна Гора, Македонија. Током последње две деценије, поред редовних проба, Хор је, према већ устаљеној традицији, повремено учествовао у празничним богослужењима у Богословији „Свети Сава“ и у Руској цркви у Београду, у фрушкогорским манастирима Велика Ремета и Беочин.

Посебно везан за живот манастира Велика Ремета, Димитрије Стефановић је с кругом сарадника подстакао обнову манастирске цркве и организовао поставку изложбе *Сѣјара срѣска музика и фрушкоѿорски манасѣири*. С великом посвећеношћу и радошћу, приредио је и објавио *Службу Пресвѣјој Боѿородици, у часѣи и сѿомен чудѿиворне јој Иконе Великоремѣјске* (2010), коју је, према химнографском тексту хиландарског јеромонаха оца Хризостома (Столића), потоњег жичког епископа, а по традиционалном српском појању „искрѿио“ и у ноте ставио Светозар Милуровић (+1985), врсни појак и сатрудник манастира Велика Ремета.

Као предавач и црквени диригент, др Стефановић је током двадесет година учествовао у раду *Југословенско-немачке хорске недеље* (1971–1991). Од деведесетих година XX века, пуне две деценије дириговао је на богослужењима и држао предавања на Летњим духовним академијама у Студеници (од 1992). Првих година припремао је хор полазника и током низа година био редовни предавач на више од тридесет Летњих школа црквеног појања *Корнелију у сѿомен* (1993–2018) у Сремским Карловцима, Сентандреји, Тополи, Аранђеловцу, у манастиру Јошаница, у Нишу, Котору, Деспотовцу, Панчеву, Крагујевцу.

У Музиколошком институту САНУ био је сарадник пуне четрдесет две године, прошавши кроз сва звања, од асистента до научног саветника, а током две деценије и директор (1979–2000). Године 1976. изабран је за дописног, а 1985. за редовног члана Српске академије наука и уметности, у Одељењу друштвених наука. У два мањдата је обављао дужност генералног секретара САНУ (2007–2015). Секретар Одељења друштвених наука Академије био је од 2017. године. За дописног члана Југославенске академије знаности и умјетности у Загребу изабран је 1986. године, а за дописног члана Словеначке академије знаности и уметности у Љубљани наредне, 1987. године.

Био је стални члан-сарадник Матице српске у Новом Саду од 1987. године, и то: члан и секретар (1991–2004) Одбора Одељења за сценске уметности и

музику, члан уредништва *Зборника* истог Одељења (1987–2012), члан Извршног и Управног одбора (1991) и потпредседник Матице српске (2004–2012). Водио је Међуодељенски одбор САНУ за историју српске музике. Био је члан и председник (2009) Стручног савета Архива САНУ и члан Стручног савета Архива САНУ у Сремским Карловцима. Био је дугогодишњи члан управних одбора Етнографског института САНУ и Музиколошког института САНУ. Увек заинтересован за активности и интересовања млађих генерација, пружао је моралну подршку, али и свесрдну логистичку помоћ за остварење низа новијих научних пројеката.

Носилац је Ордена Светог Саве I степена Српске православне цркве (1990), одликовања руског и румунског патријарха, више грамата и признања епархијских архијереја, ордена Савезне Републике Немачке *Крст са лентијом за заслуге*, поводом ангажовања на *Југословенско-немачким хорским недељама* (1991) и Златне значке Музичке омладине Југославије.

Захваљујући његовом открићу, свет средњовековне музике, забележен пером српског доместика кир Стефана, постао је инспирација за настанак низа дела наших композитора у другој половини XX века – Душана Радића, Рудолфа Бручија, Југослава Бошњака, Љубице Марић, Василија Мокрањца, Рајка Максимовића, Ивана Јевтића. Особити вид захвалности и почастии просијава из дела која су Димитрију Стефановићу и Студијском хору Музиколошког института САНУ посветили Властимир Перичић (*Кто Бог велији*), Владо Милошевић (*Хиландар*) и Душан Максимовић Думак (*Оче наш*).

Препознавши *госићевски* пут у његовом животу и раду, Задужбина „Доситеј Обрадовић“ доделила му је награду за животно дело (2018).

Пуних пола века, с јединственим еланом и радошћу, Димитрије Стефановић био је посвећен мисији музичког и духовног просвећивања. На његовим хорским пробама и предавањима стасавао је велики број диригената и музиколога, хорских певача, црквених појаца, али и људи различитих, не само музичких струка. Ван школских институција и катедара, био је наш уважени, омиљени, вољени Професор. У увек упечатљивим сусретима, заједничком појању и причама, уз њега је, чини се, свако на свој начин проналазио јединствен простор за усавршавање, за музичко, културно и духовно узрастање, које је за Професора било *conditio sine qua non*.

Преминуо је у дубокој старости, изненада, у Београду, 1. августа 2020. године, на дан Светог Деспота Стефана Лазаревића. Сахрањен је у породичној гробници на старом православном гробљу у Панчеву. Поред историјских чињеница и извора драгоцених за даља сагледавања наше културне и музичке историје, у аманет нам је оставио прецизне путоказе – ка осећању захвалности, благодарности, радости и бесмртне Љубави – која све превасходи.

Најнаша Марјановић

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

78

МУЗИКОЛОГИЈА : часопис Музиколошког
института САНУ = Musicology : journal of the Insti-
tute of Musicology SASA / главни и одговорни
уредник = editor-in-chief Александар Васић. - 2001,
бр. 1- . - Београд : Музиколошки институт САНУ,
2001- (Београд : Скрипта Интернационал). - 25 cm

Полугодишње. - Текст на срп. и више светских
језика. - Друго издање на другом медијуму:
Музикологија (Online) = ISSN 2406-0976
ISSN 1450-9814 = Музикологија
COBISS.SR-ID 173918727
